

פרשת וישלח

1234567

א. פסחים כ"ב והרי ג"ה כו' כשהותרה נבילה חלבה וגידה הותרה כו' חלב למה מזכיר דמקרא מפורש יעשה למלאכה וי"ל לר"ע לקמן כ"ג ב' לכל לטהרה לקודש דלהיתר ל"צ דכשהותרה א"ש דמזכיר חלב אבל רש"י ז"ל פירש לפיכך שרי בהנאה משמע דאל"ה היה חלב אסור בהנאה וי"ל דה"א יעשה למלאכה לצורך גבוה שיהא מותר בהנאה למכור לצורך גבוה ולכל שאין מטמא ורבי יוסי הגלילי לקמן סובר כשהותרה נבילה חלבה לא הותרה לשיטתיה בחולין ק"א דקל על חמור לא חייל בכולל עיין תוס' יבמות ל"ג ב' ד"ה אמר ר"י וא"כ אין חלב בכלל לא תאכלו נבילה ולא בכלל היתר וקשה דחלב כרת כו' ה"ה נבילה על ג"ה סובר ר"י הגלילי שם דלא חל דג"כ קל על חמור ונהיינו ג"ה חייב בכל שהוא בריה ונבילה בעינן כזית וי"ל אה"נ מסיק לקמן ק"ו מחלב. אבל לדידן חייל קל על חמור ממש דאל"כ אימא ג"ה אסור בהנאה ונבילה לא חייל עליה ולא בכלל היתר אלא כדאמרן ורבי יוסי הגלילי הוא דסובר קל על חמור אין חל בכולל:

כלי גמא

א. פסחים כ"ב והרי ג"ה כו' לכל מלאכה להתיר חלב בהנאה ולא ס"ל חלבה וגידה הותרה י"ל דס"ל דחלב אינו בכלל נבילה דאין איסור נבילה חל על חלב דאף דכולל הוא כיון דקל הוא לא חל, ועי' תוס' יבמות ל"ג, וא"כ דאין בכלל לא תאכל נבילה לא הוי בכלל היתר, ועי' הקשה א"כ גם על גה"נ לא יחול לאו דנבילה דגה"נ חמור מנבילה דחייב על בריה משא"כ נבילה. אף בצפור כל שהוא אינו חייב במיתתה רק בכזית דלא הוי בריה דלא נאסר מתחילת בריתה כמבואר בחולין ק"ב — ותירץ דאה"נ דלא חייל לריה"ג נבלה על גה"נ, והיתר הנאה בגה"נ נפקא ליה מק"ו מחלב דכרת ומותר בהנאה כל שכן גה"נ, אבל לדידן חל נבילה על גה"נ דקיי"ל דכולל חל אפי' בקל על חמור והוי גה"נ בכלל נבילה והותרה — ועי' צל"ח ואור חדש בזה.

א. פסחים כ"ב והרי ג"ה כו' כשהותרה נבילה חלבה וגידה הותרה — הנה בפסחים שם הקשו לר"א דאמר כל מקום שנא' לא יאכל לא תאכל אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע, והרי גיד שנא' לא יאכלו וגה"נ מותר בהנאה, ומשני כשהותרה נבילה חלבה וגידה הותרה דהכל בכלל — והקשה למה נקט הגמ' חלב הלא מבואר בקרא בחלב יעשה לכל מלאכה — ותירץ דלקמן כ"ג אצריך קרא יעשה לכל מלאכה לר"ע דאינו מטמא לקדש א"ש דמנבילה הוא החלב, ומה דמשמע מפירש"י דאי לא אמרינן כשהותרה נבילה חלבה הותרה היה אסור בהנאה משמע אף ממשמעות יעשה לכל מלאכה לא הוי נפק אלו להתיר דה"א לקדש מותר למכור והא דכתב לכל דאינו מטמא — ולריה"ג אמרו שם דצריך יעשה

ב. הא דקיי"ל ג"ה שרי בהנאה אף דקיי"ל אין בג"ה בנ"ט וכבר הוקשה להם ז"ל זה. והנה הר"מ ז"ל פסק ג"ה נבילה חייב שתים דאחשביה רחמנא לאכילת ג"ה ומנלן זה וי"ל דחכמים סברי בחולין ק' בסיני נאמר ונכתב במקומו לידע מאיזה טעם נאסר מה נ"מ אי ידעינן זה וי"ל כמ"ש התוס' חולין צ"א ד"ה קדשים ול"ת דאין ג"ה חל מחיים על בשר מהחי משעת יצירה וג"ה אח"כ קמ"ל דחייל וגזירת הכתוב הוא ואי ג"ה אסור בהנאה הוא מוסיף כפרש"י חולין ק"א ור"מ ז"ל בכריתות אקדשיה כו' א"צ קרא משא"כ ר"ש לית ליה מוסיף שפיר צריך קרא כדאמרן ומש"ה סובר ג"ה אסור בהנאה ור"ש נמי סובר בסיני נאמר בחולין ק"ב דדריש מי שגידו אסור ובשרו מותר:

ג. עם לבן גרת"י ותרי"ג שמרתי וב' אחיות גירות כקטן שנולד ובישראל מטעם ערבות וכאיש אחד חבירים שיך שכ"א מקיים תרי"ג מצות כמ"ש המפרשים ז"ל משא"כ יעקב לבדו איך קיים ולמד תורה כאלו קיימה הקול יעקב אין ידי עשיו כו' וזה רמז לו שאין מתירא ממנו עיין בצידה לדרך. בענין

כלי גמא

ב. הא דקיי"ל גה"נ שרי בהנאה אף דקיי"ל אין בגידין בנ"ט — פירוש א"כ לא הוי בכלל נבילה ולא הותרה, כבר הקשו חכמי לונל כמבואר ברמב"ם פ"ח ממ"א הי"ד בה"ה וכ"מ שם.

והנה הר"מ ז"ל פסק, גה"נ נבילה חייב שתים — כונת הגאון ז"ל כיון דקיי"ל אין בגידין בנ"ט א"כ לא הוי אכילת נבילה, ותי' הפלותי סי' ס"ה דאחשביה רחמנא לאכילת ג"ה וכיון דחשוב אכילה לגיד חשוב אכילה לנבילה, ואמנם מנ"ל סברא זו, וי"ל כמ"ש תוס' חולין צ' ע"א ד"ה קדשים, בגיד חל מחיים דומיא דיעקב שהיה מחיים, וא"כ קשה האיך חל איסור על אבר מן החי, וצ"ל דגזה"כ, כמ"ש תוס' בגזה"כ דחל — ועי' במהרש"א שם שהקשה דילמא אסור קרא הגיד לאחר שחיטה יעו"ש, אמנם תוס' לשיטתם שם דס"ל דצריך להיות מחיים דומיא דיעקב ולזה נכתב הטעם — ולדעת רש"י ז"ל

דאיסור הנאה הוי מוסיף לא צריך קרא דפשיטא דגה"נ חל — [ומ"ש הגאון המחבר דגם ר"מ ז"ל ס"ל כן צ"ע, דרמב"ם ס"ל דאיסור הנאה בחולין לא הוי מוסיף יעו"ש] ור"ש דלית ליה מוסיף צריך קרא דגזה"כ דחל — ומעתה יש לנו הכרח מזה דאחשביה רחמנא לאכילה דאי לא"ה ל"ל קרא דגה"נ חל על אבר מן החי הלא כיון דאין בגידין בנו"ט ליכא אבר מן החי אע"כ דאחשביה רחמנא, וגם מוכח דגה"נ מותר בהנאה דאל"כ למה לי קרא דחל גה"נ על אמה"ח תיפוק ליה דהוי מוסיף אע"כ דגה"נ מותר בהנאה — ור"ש דלית ליה איסור מוסיף שפיר צריך קרא דגזה"כ דחל גה"נ על אבר מן החי — ומש"ה סובר גה"נ אסור בהנאה דאין לו הכרח מדכתב רחמנא דחל גה"נ על אמה"ח מוכח דמותר בהנאה דאי לא"ה קרא ל"ל, הלא לדידיה אף דאסור בהנאה אפ"ה אינו חל — ור"ש נמי ע"כ סובר בסיני נאמר דדריש מי שגידו

ערבות כתבנו דיש להסתפק אי נשים בכלל הערבות נ"מ בקידוש היום אי כבר יצאה אי מוציאה אנשים דל"ש ערבות גבה ואע"פ שיצא מוציא מטעם ערבות הוא. ובהא דברכות כ' נשים בבהמ"ז ד"ת למאי נ"מ להוציא אחרים היינו אי אין מחויבות ל"ש ערבות גבה ואין מוכח משם ועיין ברא"ש בקדושין ובפריי בא"ח. הא דאמר שם נ"מ להוציא ולא ספק אם בירכה כמ"ש א"א הרב ז"ל י"ל דאמר נ"מ לדינא דמספק אין מוציאה לאנשים משא"כ ספק אם בירכה ואין מברכת דהוה ספק ספיקא שמא בירכה ושמא מדרבנן וכו' שספק א' מדרבנן די כבסי' ק"י בי"ד יע"ש:

ד. **אגדה** וישלה יעקב מלאכים כו' התרעמו עליו שיכניע עצמו לעשו וכבר נתברך יעקב מיצחק בהסכמת ה' אמר תירץ לפניו עשו ראוי לגדולה מטעם אחיו הוא וראוי לירושה ונטל עוה"ז לסוף ירש יעקב ידו אווזת בעקב עשו ארצה בה"א בסופה בעוה"ב ירש יעקב הכל אימתי שדה אדום עתה ציון שדה תחרש בהפוך הוא אז יהיה הכל ליעקב. שור וחמור שור יוסף וחמור יששכר קטרוגו של עשו. יש לי רב עיין רמ"א יפה ויעקב השיב יש לי כל כי עשו אמר די לי ברוב לא הכל ויעקב אמר אני מסתפק במיעוט והרוב כל אצלי והמתנה שאני נותן לך אין חסרון לי כמ"ש בפ"ד עזים מאתים כו' להחזיר לו הפירי פירות וכמ"ש בס' שבט מישראל תהלים ומשנאינו שסו למו יפה יע"ש. ולע"ל חנני אלוקים מדה"ד ויהיה לי כל עוה"ז ועוה"ב כי עתה אם צדיק רוצה לישב בשלוה מדה"ד מקטרג לא דיין כו' כמ"ש פ' וישב משא"כ לע"ל ע"ד שכתב רמ"א תהלים ס"ז אלהים יחננו אז יאר סלה שאין קטרוג:

כלי גמא

אסור ובשרו מותר — יצא מי שבשרו אסור גה"נ מותר — ואי הוי ס"ל מבני יעקב נאסר ליכא למידרש כן דכל בשר היה מותר, וא"כ צ"ל לר"ש בסיני נאמר ונכתב במקומו להודיע מאיזה טעם נאסר דגה"נ חל על אבר ובשר מן החי — ונשמע תרויהו מזה דאחשביה וגה"נ מותר בהנאה דאי לא"ה לא צריך קרא, ולר"ש רק נשמע דאחשביה אבל היתר הנאה לא נשמע דלית ליה מוסיף.

ג. **נסתפק** אם נשים בכלל ערבות — דמ"ש הרא"ש בברכות כ' דנשים לא

שייך ערבות הוא למה דס"ד דנשים פטורין מבהמ"ז ורק מדרבנן חייבות, וע"ז כתב הרא"ש דאינם יכולות להוציא האנשים, אבל במצוה שנשים חייבות י"ל דיכנסו הנשים בכלל ערבות וכ"כ הגאון בפתיחתו לאו"ח ח"ג סוף אות כ"ח, וכ"כ בתוס' רע"א פ"ב דמגילה מ"ד, והשיג על דגול מרבכה סי' רע"א, וכ"כ בשם שו"ת סמא דחיי סי' י"ג ועי' ברכי יוסף סי' קכ"ד, ובספר בית יצחק על מגילה דף ד' יעו"ש — וגם מדוע לא אמרו בגמ' ברכות כ' דנ"מ אם נשים מחויבות בבהמ"ז לענין

ה. **הא דאין כה"ג נכנס ביה"כ לפניו בזהב** אין קטיגור ה"ה עתה ביה"כ ולוי אע"פ שאין לו חלק בעגל מ"מ ערב בעד ישראל ונשים אע"פ שלא רצו ליתן לעגל גם עזרה מיוחד ול"ש לייתי לאנצויי אפ"ה ראוי שלא להזכיר עון זה ביה"כ עיין שו"ת שב יעקב ח"א י"ד סימן ס"ד שלא לפתוח הקבר באשה שנקברה עם נזמי זהב לנשים ל"ש אין קטיגור יע"ש: [רצ"ל כיון שנשים לא נשתתפו במעשי העגל ע"כ לא יהיה לה לקיטרוג הנזמי זהב שמונחין עמה וע"כ אין לפתוח הקבר בשביל הפסד הזהב משום גיול וחרדת הדין, ועתה ראה שגם כהנים ולוים ערבים בעד ישראל דלא כמש"כ באות א' בשם הצ"ח]:

ו. **בפסוק אל תיראי כי גם זה ל"ך בן מה מהני לה והיא מתה אלא יראה שמה בן דלא מעלי הוא מאחר שנתקשה בלידה ויש תבלין לזה מ"ש בסוף תולדות אם יעקב ועשו רש"י ורמ"א שם הלך אחר אחי האם יצא עשו משא"כ לבן לא היה לו בנים יע"ש והנה כשהלך יעקב מלבן נתברך בבנים ואפשר הריון רחל אח"כ היה נתיראה השיבו גם ז"ה לך מתיחס ע"ד אשר ילדה ל"ו שרה יצחק:**

ז. **בהפטורה מחמס אחיך יעקב לכאורה ששלח אליפו אחריו ונטל ממנו ממונו ושלוחו כמותו אף דאין שליח לדבר עבירה זה בישראל הא בעכו"ם יש ועוד דקודם מתן תורה ממ"נ אי לא יצאו מכלל ב"נ אין עשה כיבוד**

כלי גמא

ספק אם נסתפקה אם בירכה אם לא **בירכה**, ע"ז י"ל דס"ס הוא, ספק בירכה ואת"ל לא בירכה דילמא אינה חייבת, ואף דמדורבנן בודאי חייבת בדורבנן סגי בספק אחד לקולא, ועי' בצל"ח שם.

ה. **חידוש** לנו הגאון כמו דאמרו דאין כהן גדול נכנס ביה"כ בבגדי זהב משום דאין קטיגור נעשה סניגור, ה"ה עתה ביה"כ אל יכנסו בבית הכנסת בבגדי זהב דאין קטיגור נעשה סניגור, ולוי אע"פ שלא עבד עגל אפ"ה אל יכנס בבגדי זהב בבה"כ דערבים זה לזה, וגם נשים אע"פ שאין רצו ליתן לעגל אפ"ה י"ל דערבים כמ"ש באות ג' (לעיל) ולא שייך לייתי לאנצויי וכמ"ש בסוף תענית אפ"ה ראוי שלא להזכיר עון

זה ביה"כ — והדברים נפלאים דלא הזכירו הפוסקים מדין זה כלל.

עי' בר"ה כ"ו דשופר דלזכרון כלפנים דמי, הרי דמקפידין רק בדבר שהוא כעין פנים — וא"כ מ"ט ידקדקו היום בכתי כנסת ובכתי מדרשות ע"ז דדומה לעבודה בהיכל, אבל כלפנים אפשר דלא — — — ולכך השמיטו הפוסקים ד"ז.

ז. **מחמס** אחיך יעקב — כונת הגאון ז"ל דעשו לא לקח רק אליפז בן בנו דשלחו ושלוחו כמותו ואף דאין שלד"ע, בעכו"ם יש שלד"ע והכונה עכו"ם לעכו"ם יש שליחות כמ"ש במג"א סי' תמ"ח, וי"ל אפי' לדבר עבירה יש שליחות עכו"ם לעכו"ם, וכן מבואר במדרש רבה פ' נח

תק"ע

למ"ד מז' מצות הוא דוחה לל"ת גזל ואי יצאו כתיב אני ה' כולכם כו' וערש"י ריש יבמות ל"ת חמור מלקות וי"ל קום ועשה ופריי או"ח ישראל מומר דל"ש דברי מי שומעין יש שלד"ע ומיהו בעכו"ם אין שליחות כלל. ועי' תוס' ספ"ק דקדושין מכאן יליף דמחשבה רעה מצטרף למעשה בעכו"ם יע"ש:

פרשת וישב

אוצר החכמה

א. בפסוק ויבא יוסף את דבתם רעה חשודים על אמ"ה גזל ועריות ערא"ם ופרשת דרכים שם משמע בן פקועא מותר לב"נ ובמקום אחר נסתפקנו בזה ומפרכסת לב"נ לא תאכלו על הדם ד"ת אסור לב"נ בעודה מפרכסת ול"ד

תק"ע
1234567
אוצר החכמה
תק"ע

כלי גמא

אחיו אוכלים בן פקועה בלא שחיטה ויוסף לא ידע שהיה בן פקועה יעו"ש, וא"כ קשה הלא שחיטה לא ניתן להם ומדוע מותר היה להם בן פקועה — אע"כ דכיון דלישראל שרי גם לעכו"ם מותר ואף דלא נצטוו עוד כתב בפ"ד שם דרא"ם ס"ל הפירוש מי איכא מידי דלישראל שרי ולעכו"ם אסור היינו דמעולם לא נאסר לבני נח, ולעיל בפ' בראשית נסתפק בזה הגאון המחבר.

ומפרכסת לב"נ י"ל דאסור משום דאף לישראל אסור משום לא תאכלו על הדם כמבואר ברמב"ם פ"ה מה' מ"א ה"ב וליכא מי איכא מידי ולא דמי לחלב טריפה דמותר לב"נ אף דליכא מי איכא דלישראל בלא"ה אסור דשם חלב הותר עכ"פ וא"כ אין חילוק — ולמ"ד חלב טריפה דרבנן עי' יו"ד סי' פ"א ובפרמ"ג שם פשוט דחלב טריפה מותר לב"נ כיון דגם לישראל שרי, ואף דמדרבנן אסור וא"כ עוברין על לא תסור והוי מה"ת כמו שס"ל לרמב"ם ז"ל בסה"מ שורש א', מ"מ כבר הותר לב"נ ואינו חוזר ונאסר ע"י תקנת חכמים.

שופך דם האדם באדם אפי' ע"י שליח, ואי דנאמר דאליפו לא קעביד עבירה דעשה דכיבוד אב דוחה לל"ת דגזל י"ל דב"נ לא נצטוו על כיבוד ואי דין ישראל להם א"כ גזה"כ דאני ה' כולכם חייבין בכבודי, ונסתפק אם בב"נ אמרינן עשה דוחה ל"ת, דל"ת חמור וי"ל דקום ועשה דוחה — וגם יש להאריך בפרט זה הרבה, ולבסוף מסיק דבעכו"ם אין שליחות כלל — וזה צריך תלמוד הלא עכו"ם לעכו"ם יש שליחות — ולבסוף הביא מתוס' דספ"ק דקידושין דמחשבה רעה מצטרף למעשה בעכו"ם ולכך נחשב לעשו החמס — (לכא' אליפו מחזר כבנו ולא בן בנו — כן הוא בסוף וישלח בפסוק)

פרשת וישב

א. כתב הגאון ז"ל דמרא"ם ופר"ד דכתבו דשכטים אכלו בן פקועה ויוסף היה סובר דלא יצאו מכלל ב"נ ולכך אמר שאכלו אבר מן החי, ובשם מהר"ש יפה כשם רבו כתב שטעות יוסף היה שראה את

לחלב טריפה דשם חלב הותר ולמ"ד דרבנן אף דלא תסור מן התורה מ"מ
 כבר הותר לב"נ ועיין פריי י"ד כ"ז וריב"ש. ומ"ש בפ"ד שעוברין על
 לא תאכלו על הדם יש לומר דהמתינו עד שמתה ואמ"ה יש בו. עריות
 י"ל או דב"נ בא על ערוה וכיון לקנותה אינהו סברי דלא קנה ומותר
 להם ואיהו סבר דקנה עכו"ם עמ"ל בפ"ד דרך האתרים יע"ש וב"נ שבא שלא
 כדרכה קשה מי איכא מידי וכ"ת לישראל אסור משום השחתת זרע למ"ד
 כן מ"מ בלא הוצאת זרע קשה והעראה אי קנה בב"נ עיין בירושלמי מזה
 וגזל קשה וכ"ת פחות מש"פ הא מ"מ אסור לגזול כ"ש ד"ת ער"מ מזה
 ועיין סנהדרין ג"ט והרי גזל:

ב. קשה איך הלך יוסף וידע ששונאים אותו וסכנת נפשות ועבר על מ"ע
 ול"ת כמ"ש הר"מ ז"ל בהל' רוצח ושמירת נפש פי"א יעקב לא ידע ומ"ע

כלי גמא

אוצר החכמה

והעראה אי קנה בב"נ — עי' ירושלמי
 קידושין מזה.

וגזל קשה במה נחלקו וכ"ת פחות
 משום דהשבתים אכלו מפרכסת דאסור
 משום דם, י"ל דהמתינו עד שמתה הבהמה
 ואבר שנתלש יש בו משום אמה"ח —
 עריות י"ל דנחלקו השבטים עם יוסף
 אם ב"נ בא על ערוה וקנה לאשתו אינהו
 סברי דלא קנה ולא הוי אשת איש, ויוסף
 סבר דאף הבא על הערוה כגון אחותו
 קנאה והוי אשת איש — ובביאה שלא
 כדרכה דב"נ חייב וישראל אינו חייב,
 וקשה מי איכא מידי — כונת הגאון למ"ש
 הכ"מ פ"ט מהל' מלכים דב"נ באשת איש
 פטור שלא כדרכה אבל בשאר עריות חייב
 שלא כדרכה וכן על אשת ישראל חייב
 שלא כדרכה, ותי' דלישראל אסור משום
 השחתת זרע מ"מ בלא הוצאת זרע קשה
 — אמנם לענ"ד לק"מ קו' הגאון המחבר
 ז"ל, דאף דלישראל שלא כדרכה פטור
 משום שלא כדרכה, אבל אסור לישראל
 משום לאו דקורבה שלא לקרב לבשר
 ערוה כמבואר ברמב"ם ז"ל פכ"א מא"ד,

והעראה אי קנה בב"נ — עי' ירושלמי
 קידושין מזה.
 וגזל קשה במה נחלקו וכ"ת פחות
 משום דהשבתים אכלו מפרכסת דאסור
 משום דם, י"ל דהמתינו עד שמתה הבהמה
 ואבר שנתלש יש בו משום אמה"ח —
 עריות י"ל דנחלקו השבטים עם יוסף
 אם ב"נ בא על ערוה וקנה לאשתו אינהו
 סברי דלא קנה ולא הוי אשת איש, ויוסף
 סבר דאף הבא על הערוה כגון אחותו
 קנאה והוי אשת איש — ובביאה שלא
 כדרכה דב"נ חייב וישראל אינו חייב,
 וקשה מי איכא מידי — כונת הגאון למ"ש
 הכ"מ פ"ט מהל' מלכים דב"נ באשת איש
 פטור שלא כדרכה אבל בשאר עריות חייב
 שלא כדרכה וכן על אשת ישראל חייב
 שלא כדרכה, ותי' דלישראל אסור משום
 השחתת זרע מ"מ בלא הוצאת זרע קשה
 — אמנם לענ"ד לק"מ קו' הגאון המחבר
 ז"ל, דאף דלישראל שלא כדרכה פטור
 משום שלא כדרכה, אבל אסור לישראל
 משום לאו דקורבה שלא לקרב לבשר
 ערוה כמבואר ברמב"ם ז"ל פכ"א מא"ד,

^{אוצר החכמה} דכיבוד לא דחי אף לדרבנן כבסי' ר"מ בי"ד. ועסי' קנ"ז שם בשאר מצות אי אדם גדול הוא וכ"ש כשבא קידוש השם על ידו רשאי למסור עצמו ובדורו היו מזלזלים קצתם בכיבוד אב מסר נפשו ומש"ה יוסף שטנו של עשו כי ^{אוצר החכמה} כוחו במצות כיבוד יוסף מסר עצמו במס"ג במצות כיבוד. במ"א כתבנו ספק א"א יהרוג וא"י ספק פ"ג לקולא כה"ג לא אמרינן עש"ך שם אות א' ועוד דספק אסור עכ"פ וצ"ע:

^{אוצר החכמה} ג. **בהא** דהשמר לך ושמור נפשך היינו אם שמירת הגוף הוא שהנפש ג"כ משומר טוב הא לא"ה כשיש חילול השם באדם גדול כבסי' קנ"ז כמ"ש באות ב' א"צ לשמור הגוף כיוצא בו וקראת לשבת עונג בתנאי לקדוש ה' מכובד ומה"ט מי שאין לו לאכול כלום בשבת ויש לו סוס להשכיר בתוספת שבת דהוה רק עשה לא אמרינן אתי עשה דקום ועשה דעונג שבת ד"ת כמ"ש בצ"צ ודחי לעשה דשוא"ת שאין זה עונג כה"ג דומה לדרבנן ^{אוצר החכמה} שאין דוחה כיבוד שאין זה כבודו:

^{אוצר החכמה} ד. **אגדה** ביקש יעקב כו' עיין רמ"א הצדיק צריך שידע הטוב והרע מאת ה' לא כוחו ועוצם ידו כמ"ש איוב גם הטוב נקבל ואת הרע כו' ה' נתן וה' לקח כי היא סברה הטוב ע"י פעולותיו וחריצותו וז"א. ובקהלת א' י"ח יוסף דעת יוסף מכאוב יעקב ועשו חלקו לפ"ז מי שיש לו קצת עוה"ב יש לו קצת עוה"ז מי שיש לו הכל שם אין לו כאן כלום ע"ד לא די להם מה שמתקן כו' ועיין רמ"א שם יפה כי יש מצות עצמיות ויש מצות גדריים נשים כסף סוסים ושלמה התנצל סברתי מצות אלו רוב חכמתי א"כ סייג אדרבה רוב חכמתי רעיון רוח שבירת הנפש כמו ירעוך קדקוד וסביביו נשערה מאוד. דאל"כ בטלת שכר ועונש במצות לחכם ומש"ה כל הגדול יצרו גדול יותר חכם שיוכל לפתותו והבן:

ה. **בהפטורה** ואיש ואביו ילכו אל הנערה ואנכי השמדתי האמורי כו' הוכיחם בעריות שא"ה היו גדורים אבימלך ופרעה ושכם נתחייבו הריגה על שפרצו גדר עולם ועל חטא כזה ראוי לאדם להתחרט מאליו וא"צ נביא ואתם בשלוח נביא אליכם צויתם לא תנבאו וערש"י פ' וישלח וכן לא יעשה במקומנו א"ה גדורים בעריות קשה פנויה היתה וברא"ם ז"ל שם גזל כמ"ש הר"מ ז"ל פ"ט הי"ד מה' מלכים מ"מ שם ערוה קשה. וי"ל ויענה שלא כדרכה

כלי גמא

י"ל דעכ"פ אסור מדרבנן, ורא"ם כתב **ג. כתב** לחדש אף דעונג שבת ד"ת הביאו מל"מ פ"ה מיסה"ת דאף בחליצה אפ"ה אין דוחה עשה דתוס' שבת דאין זה דרבנן יהרג ואל יעבור עי"ש. עונג כמו בכיבוד אב שאינו דוחה דרבנן

ב"נ חייב מיתה ל"ד באשתו רצ"ע. ועכ"מ שם ה"ט דגונב נפש ל"ד דיפ"ת גזל הוא קשה פשיטא דהכין הוא שהרי שכם לא גנבה כ"א גזלה ונתחייב הריגה. ואגב אבאר תהלים נ"א למנצח מזמור כו' בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע על חטא אחר א"צ הודעה כי בוודאי מעצמו יתחרט משא"כ בת שבע ראויה אליו מששת ימי בראשית וגט כריתות לכך זימר במקום קינה שה' הודיע לו שחטא מתמת שהוא דוד. ואגב אפשר לך לבדך חטאתי בכתובות ט' פריך מפני מה לא אסרוה אונס הוה א"נ גט כריתות ולתי' ב' נאמר דלא הוה אונס ועמ"ל ה' סוטה אי הוועל ברצון י"ל ליתסר להבועל. ובמהרי"ק שורש קכ"ט כתב עבירות שבין אדם לחבירו אם אנס פנויה (ואצ"ל א"א) וברצון הוה בין אדם למקום הביאו הא"ר ופר"ח א"ח תר"ו וז"ש ל"ך לבדך חטאתי ולא בין אדם לחבירו כי לא אונס הוה ומפני מה לא אסרוה הטעם כי גט גמור הוא ואין זה חטא רק לפי חשיבותי ולמען תצדק שלא יאמרו עבדא דנצח למריה ע"כ מחול לי:

אח"ת 1234567

פרשת מקץ

א. בפסוק פן יקראנו אסון מיתת ב"ד אף שוגגין פטורין מממון בפריי א"ח סימן רע"ט נסתפקנו עבר עבירה בין השמשות שבת או דבר הלמד מק"ו מיתה וממון בהדיה אי משלם דשמא חייב מיתה הוא ביה"ש ספק לילה ושמא אין פירכא על הק"ו וחייב מיתה וכל שיש בו ספק אין חייב ממון דומה למיתה שוגג גזירת הכ' והמוציא מחבירו ע"ה יע"ש וע' פ"ד דרך דוד ב"נ

כלי גמא

שארין זה כיבוד אב, ועי' מג"א סי' רמ"ב פירכא וא"כ הרי ספק מיתה — ובחידושי דלוי' בריבית לצורך שבת ופרמ"ג שם וצע"ק — תשובה נפלאה ומישב מה שפרש"י דספק נפשות להקל משום ושפטו עדה והצילו עדה, הקשה תוס' ת"ל דאין הורגין מספק ות"י דכונת רש"י דבספק נפשות פטור מכח

פרשת מקץ

א. בפסוק פן יקראנו אסון — בחייב מיתה ב"ד דפטור מתשלומין נסתפק בספק בבין השמשות או מה שדנין בק"ו, דטעמא דאין עונשין מז' הדין משום דשמא יש ודאי ולא מתמת ספק דעשאו הכתוב ודאי ונ"מ בקרע שיראין של חבירו דחייב דאין כאן ספק כלל יעו"ש.

ועי' פר"ד כו' ב"נ עונשין מה"ד, זה

עונשין מ"ה זה לטעם בישראל דלא תהוי ליה כפרה בב"נ ל"ש זה משא"כ
 לטעם קרבן אהרן שמא יש איזה פירכא ה"ה ב"נ אין עונשין מספק עמ"ל פ"ט
 ויו"ד מהל' מלכים דאף ב"נ אין עונשין מספק ב"ק אין נהרגין על המילה יע"ש
 וק"ו ומה מואבים י"ל הוה בכלל מאתים מנה משא"כ ק"ו הבנוי מתכונת קולא
 וחומרא גם בב"נ אין עונשין:

ב. הבוקר אור כו' ריש פסחים אור יממא. לאור יקום רוצח אי מספקא לך כו'
 קשה בפסוק באיוב שם מדבר באנשי דור המבול שמתו בטוב ואיהו הוה
 ליה יסורין ומאי שייאטיה דדין זה אי מספקא לך כו' וי"ל עפ"י מה
 שכתב מהרש"ל פסחים פ"ז חידוש עמ"ש זק"ן זה כו' אשת זנונים
 היא כי זקן (הוא) אין מרבה בתשמיש ל"ש רוב בעילות אחר הבעל.
 דור המבול היו פרוצים בעריות ל"ש רוב לא רוב בחזקת כשרות ולא
 רוב בעילות עיין באה"ע פרוצה ביותר י"א חוששין לה וא"כ במחתרת
 אב על הבן ספק הוא שמא אין בנו ואפ"ה מספק מרחם עליו ועיין
 תוס' שם וא"ש לרש"י וז"ש איוב על כל רשעתם ואפ"ה מתו בטוב:

ג. חנוכה עיין שו"ת חכם צבי ז"ל סימן פ"ז מכניס טמא שרץ למקדש עיין
 ר"מ הלכות ביאת מקדש פסק שם בנר דחייב וצ"ע. עיין שבת כ"א ב'
 ברש"י ד"ה בחותמו בהצנע וחתום בטבעתו והכיר שלא נגעו וביש ספרים
 בחתמו בהצנעו. לכאורה מתרץ קושית התוספות ד"ה שהיה אי גזרו על
 עכו"ם כזבים כו' בהצנע מסתמא לא ראו דאי ראו היה פותחין שמא יש בו
 מרגליות מאחר שחתום ומלא בחותמו של כה"ג היה ראוי לומר בחותם של
 כה"ג ומפרש בחותמו בהצנעו ודוחק. וי"ל מאחר דמ"ע מ"ה להדליק בכל
 לילה ולא היה כי אם ללילה אחת מסתמא משהו יותר דאי אפשר לצמצם
 אמאי לא עירבו שמן טמא פחות פחות מרביעית ולבטל ברוב משהו יותר
 ויהיה לב' לילות עכ"פ כמו ברזל טמא עם טהור בטל ברוב ופחות מרביעית
 אין מטמא אחרים וכ"ת אין מבטלין איסור לכתחילה למ"ד אין מבטלין דרבנן
 ובמצוה שרי לבטל לכתחילה כבסי' תרכ"ו וא"ת בט"ז אות ב' דלא יעשה
 המצוה בעבירה או דמצות לאו להנות נתנו קשה. ובמקום אחר נסתפקנו
 אתרוג ערלה ויש לו ב' כשרים אי שרי לבטל לכתחילה להיות לשלשה

כלי גמא

לטעם המרש"א בסנהדרין ס"ד דילמא כיון דילמא יש פירכא ולמ"ל גם בב"נ אין
 דחמור אין לו כפרה, בב"נ לא שייך זה דחמור מספק, ומה שהביא הפר"ד ראייה
 דרך חד מיתה איכא בב"נ, משא"כ לטעם ממואבים י"ל דבכלל מאתים מנה אבל לא
 י"א דילמא יש פירכא אף בב"נ אין עונשין מה שבנוי מצד קולא וחומרא.

בני אדם למצוה ושמא דוקא סכך הא מידי דראוי לאכילה אח"כ גזור. ועיין מ"ל פ"א מהלכות מטמאי משכב ומושב ובכורות כ"ג א' טומאת משא לית ליה ביטול אי מ"ה או מדרבנן ול"ש ביטול דמ"מ מכניס הכל בבית המקדש כאחד משא"כ בבית הבליעה כל משהו דאמרינן היתרא הוא א"ש ובמ"א נסתפקנו בב"ח שנתבטל יבש חד בתרי או לח כה"ג אי שרי למכור הכל והנאה יהיה יותר חמור מאכילה עמ"ש בפריי ליי"ד. ולמה שכתב הח"צ ז"ל באמת דוחה טומאה רק הש"י הראה להם חיבתו א"ש דאין צורך לבטל ונעשה נס בליל א'. הנס להראות שאין תחת המזל רק בהשגחה שלא בטבע רבים ביד מעטים ובשמן הרמז לת"ת שעולה נגד כולם כשמן על כל המשקים בזמן שקול יעקב אין ידי עשיו:

ד. **אגדה** ופרעה חולם כו' בלעדי כו' ירא פרעה מי שם ליועץ עיין רמ"א ועיין מבקש ה' הפרש בין חלום עכו"ם לחלום ישראל כי לעכו"ם אין מראין כי אם הנוגע לו ולקרוביו ומה שיארע לזמן קרוב וא"א לבטל משא"כ לישראל והטעם כי לעכו"ם בא החלום ע"י שר שלו אין מראין לו כ"א מה שנוגע אליו להשפיעו וזמן קרוב וא"א לבטל מאחר שכבר יצא הפסק אל השר משא"כ לישראל החלום מאתו יתברך מי שראוי לכך מראין לו נביאות לכל העולם ולזמן רחוק ואפשר לבטל ובזה פירשתי ההוא מאן דחזי חלמא ליקום קמיה כהנא אני שלך וחלומותי שלך בין שחלמו אחרים עלי דוקא קמיה כהנא כי הכהן מתברך מה' ומוריד לנו נתבאר שאין אנו תחת השר ומזל. יעקב חבל נחלתו אני וחלומותי ממך לא ע"י שר א"כ יש תקנה כל זמן שלא יצא המשפט לשרים ותדע בין שחלמתי על אחרים כו' וז"ש יוסף ירא פרעה דאל"כ למה הראו למרחוק שני רעב ש"מ דרצון ה' שתעשה פעולה ויקבוץ עתה:

פרשת ויגש

א. **בפסוק** ולקחתם גם את זה וקרהו אסון עיין פרשת מקץ מיתה פוטר מתשלומין ומלקות בהתרו פוטר. **נסתפקתי** בשורף שטרותיו של חבירו ביו"ט שני אי חייב לשלם או לאו. מכות מרדות אין פוטר מתשלומין דהא באלו נעוות בלא התרו משלם

כלי גמא

א. **נסתפק** בשורף שטרותיו של — מכות מרדות אין פוטר מתשלומין חבירו ביו"ט שני אי חייב לשלם או לא דהא באלו נעוות בלא התרו משלם אע"פ